အိမ်သူရွှေမ
တာပေ

အရိုး

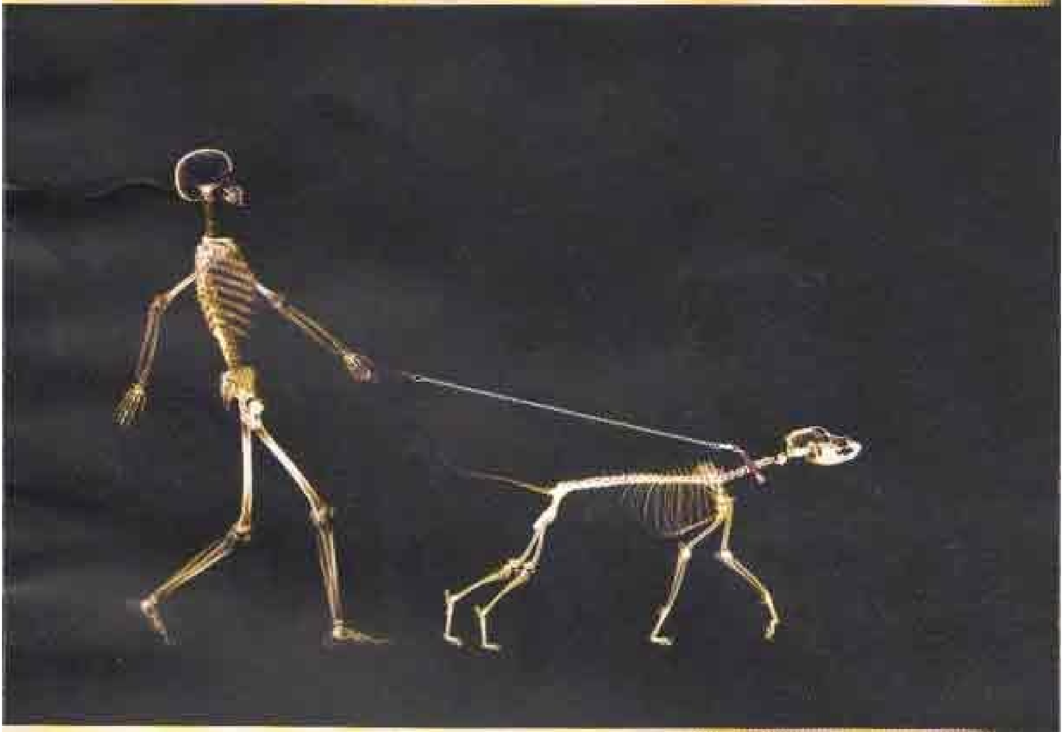

...ဆိုသည်မှာ
တစုများ

(၁)

..... ဆိုသည်မှာ စာစုများ

ကဗျာ ဖတ်ပြီး

ကဗျာရေး။

သီချင်း နားထောင်ပြီး

သီချင်းရေး။

ဝတ္ထုဖတ်တော့

ဝတ္ထုရေး။

တရားစာ ဖတ်တော့

ဘုရားစင်ရှေ့ပြေး။

ငွေ မရှိ ငွေ ရှာ

ဆန်မရှိ ဆန်ရှာ

ပြဿနာမရှိ ပြဿနာရှာ

အလုပ် မရှိ အလုပ်ရှာ

တစ်ရံရောအခါက

ငါ .....

ကူးစက်လွယ်တဲ့ ရောဂါ ...။

(၂)

နာမည်ကြီးဆိုသည်မှာ

တစ်ခါက ကမ္ဘာဟုခေါ်သော ရွာကြီးတစ်ရွာရှိလေသည်။ ထိုရွာကြီးတွင် ဘယ်သူသူကြီး၊ ဘယ်သူ ရွာဆော်ဟူ၍ မရှိ။ အားလုံး ကိုယ့်အပိုင်းနှင့်ကိုယ်၊ ကိုယ့်အထာနှင့်ကိုယ် နေကြသောဟူ၏ ။ ထိုရွာကြီး၏ နယ်နိမိတ်ဧရိယာထဲတွင် 'ပင်လယ်' ခေါ် ရေသတ္တဝါများ ဖမ်းဆီးစားသောက် မွေးမြူနိုင် သော အင်းများ နှင့် 'သမုဒ္ဒရာ' ခေါ် ကျယ်ဝန်းသော ရေကန်ကြီးများ လည်း ပါဝင်လေသည်။ ထိုကမ္ဘာ ရွာကြီးကို မြစ်၊ ချောင်း စသော ရေစီးကြောင်းလေးများ ၊ မြောင်းငယ်လေးများ လည်း ဖြတ်သန်းစီးဆင်း နေကြသေး၏ ။ ထိုရွာကြီးတွင် 'တောင်' ဟုခေါ်သော ကမူလေးများ လည်းရှိ၏ ။ 'တော'ဟုခေါ်သော ချုံပုတ်ရှုပ်ရှုပ်များ လည်းရှိ၏ ။ 'ကန္တာရ' ဟုခေါ်သော တလင်းပြောင်ပြောင်လေးများ လည်းရှိ၏ ။ 'တောင် ဝင်ရိုးစွန်း၊ မြောက်ဝင်ရိုးစွန်း' ခေါ် ရေခဲရောင်းသည့် ဆိုင်နှစ်ဆိုင်ပင်ရှိ၏ ။ ထိုရွာကြီးတွင် လူများ နေထိုင် ကြသည့်အလျောက် သူတို့ဆိုင်ရာ အပိုင်းအလိုက် 'တိုက်'ဟု သတ်မှတ်ကြ၍ 'ဘာတိုက်၊ ညာတိုက်'ဟု အမည်ပေးထားလေသည်။ သို့ သော် ထူးခြားသောအခြင်းအရာတစ်ခုမှာ ထိုကမ္ဘာရွာကြီးတွင် နေထိုင် ကြသူများ သည် အားလုံးနာမည်ကြီးများ သာ ဖြစ်ကြကုန်၏ ။ ထိုသူတို့အနက်မှ အချို့ကို တင်ပြရပါလျှင်လွန်စွာ ဝဲထူသူ တစ်ယောက်ရှိ၏ ။ သူ ဝဲတစ်ခါ စပြီး ယားပြီဟေ့ဆိုလျှင် မပြီးနိုင်၊ မစီးနိုင် အတော်ကြာအောင် ကုတ်၍ အယားဖျောက်ရလေသည်။ သူသည် စတော်ဘယ်ရီရှိတ်၊ မစ်ရှိတ်များ လည်း ကြိုက်၏ ။ 'ရှိတ်စပီးယား' ဟု လူသိများ လေသည်။ သူ့သမီးမှာ လည်း ရွာတွင် တစ်ခါက ကွမ်း တောင်ကိုင်ဖြစ်ဖူး၍ နာမည်ကြီး၏ ။ သို့ သော် သူ့အဖေလို ဝဲတော့ မပေါက်။ ပွေးသာထူသဖြင့် သူလည်း ယားလေသည်။ 'ဘရစ်တနီစပီးယား'ဟု ကာလသားများ ကြား ကျော်ကြားသည်။ သူတို့သားအဖကို ရွာ က ရှိန်ကြ၏ ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် 'ရှိတ်စပီးယား"ကြီး၏ တူများ ၊ သားများ သည် ရွာတွင် ရမ်းကား ချင်ကြသူများ ဖြစ်သလို ဆိုးလည်းဆိုးကြ၏ ။ သူတို့အဖေလို ဝဲမပေါက်၊ သူတို့နမလို ပွေးမထူသော် လည်း မျိုးရိုးဂုဏ်ထိန်းသည့်အနေနှင့် ညှင်းများ ၊ နှင်းခူများ ၊ ဂျွတ်များ ၊ ဒက်များ

ပေါက်ကြ၍ ယားကြ သည်သာဖြစ်သည်။ ထိုအုပ်စုတွင် ခေါင်းဆောင်သည် 'မာဇီး'ဖြစ်၏ ။ ထို့ကြောင့် 'မာဇီးယား'များ ဟု လန့်ကြလေ၏ ။ သူတို့အိမ်သည် လူတွင်မက ကြောင်ပါ နာမည်ကျော်ဖြစ်သည်။ 'မာဇီး' မွေးထားသော ကြောင်ကြီးသည် 'ဂါဇီး' ဟူ၍ ကြောင်လောကတွင် ထင်ရှားလေသတည်း။ သူတို့အိမ်တွင် သူများ လို နတ်ကွန်းမထား။ နေထိုင်သူများ စရိုက်နှင့်ကိုက်အောင် အဲယားကွန်းသာထား၏ ။ အကယ်၍ မိတ်ဆွေ သူတို့နှင့်တွေ့ချင်၍ 'ဝှဲယားသေအာလစ်ဗင်း' ဟု မေးသော် 'သဲယားသေအာ' ဟု ကျွန်တော်လိုက်ပြပါ မည်။

မာဇီးတို့တစ်သိုက်မှာ အနောက်ပိုင်းသားများ ဖြစ်ကြ၏ ။ အရှေ့ပိုင်းတော့ သိပ်မလာရဲ။ အဘယ် ကြောင့်ဆိုသော် သူတို့လောက်နီးနီးမိုက်သော အရှေ့ပိုင်းသား ညီအစ်ကိုတစ်သိုက်ရှိ၍ ဖြစ်သည်။ ထို ညီအစ်ကိုများ မှာ မူ မိဘများ ကို နည်းနည်းကြောက်ရ၏ ။ သူတို့မိဘများ သည် ဇာခြင်ထောင်လုပ်ငန်း ပိုင်ရှင်များ ဖြစ်ပြီး လယ်ယာများ လည်း ပိုင်ဆိုင်လေသည်။ 'ဇာ' လုပ်ငန်းတွင်ရော၊ 'ယာ'လုပ်ငန်းတွင်ပါ သူတို့ဝင် 'ကူ' ကြရသဖြင့် 'ယာကူဇာ'များ ဟု ကျော်ကြားကြလေ၏ ။ ယာကူဇာများ တကယ်မိုက် သလားဆိုတော့ အမှန်ပြောရလျှင် သူတို့ဦးလေးတွေကို မမီရှာကြချေ။ သူတို့ဦးလေးများ မှာ ကား မိုက်ရုံ တင်မက မိုက်ဆာလျှင် တွေ့ရာအိမ် အတင်းတက်စားမည့်ဟူသော မူတစ်ခု ချမှတ်ထားကြကာ အလွန်လည်း ရိုင်းကြသေးသဖြင့် 'ဆာမူရိုင်း'တွေဟု တစ်ရွာလုံး ခေါ်ကြလေ၏ ။ ထိုမျှသာ မကသေး။ ထစ်ခနဲရှိ လက်ပါချင်ကြသော ဆာမူရိုင်း၊ ယာကူဇာတို့တစ်သိုက်ကြားတွင် ငတ်ကြီးကျလှ၍ မကြာ ခဏနင်တတ်ကာ ဘာဂျာအမှု တ်ကောင်းသော တစ်ကိုယ်လုံး ပုဆိုးခြုံထားသည့် ပျားဖွတ်သမား 'နင်ဂျာ' များ မှာ လည်း နာမည်ကြီးလေသည်။

သို့သော် ရွာတွင် အနောက်ပိုင်းမှာ ရော၊ အရှေ့ပိုင်းမှာ ပါ ဘယ်သူ့မှဂရုမစိုက်သော သူများ လည်းရှိကုန်၏ ။ အနောက်ပိုင်းတွင် မဆိုးတစ်ယောက်ရှိသည်။ မိန်းတစ်ချောင်းနှင့် တစ်ယောက်တည်း တောထဲကို ကွတကွတ ဝင်ဝင်သွားတတ်သော အလန်စားဘဲတစ်ပွေဖြစ်ရာ 'အလန်ကွတမိန်း' ဟု လူ သိများ ၏ ။

နောင်သော် ကွာစေ့ပြောင်းရောင်းစားပြီး တာရိုးဘေးနေ မိန်းမတစ်ယောက်နှင့် မရှင်းမရှင်း ဖြစ်မိသဖြင့် 'အလန် ကွာတာမိန်း' ဟု ပြောင်းခေါ်ကြလေသည်။ ထိုမှဆိုးတွင် ညီနှစ်ယောက်ရှိရာ နှစ် ယောက်လုံး ဘောကန်စားကြပြီး အားလုံးအလန်းစားတွေချည်းဖြစ်၏ ။ အကြီးကောင်မှာ မကျေနပ်တာ တွေ့ရင် 'ရိုးတဲ့မှ' မှ ဆဲတတ်၍ အစက 'အလန်ရိုး' ဟု ခေါ်ကြလေသည်။ နောင်သော် ရိုတ်စပီးယား ကြီး၏ သမီးတစ်ယောက်နှင့် အကြောင်းပါ၍ သူလည်းလိုက် 'ယား' ရလေသော် 'အလန်ရိုးယား'ဟု နာမည်ကျော်၏ ။ အငယ်ကောင်မှာ ငယ်ငယ်က စပျစ်သီးကို စမစ်သီးဟုမပီကလာ ပီကလာခေါ်ခြင်း အကြောင်းပြု၍ 'အလန်စမစ်' ဟု နာမည်ရလေသည်။ သူတို့နှစ်ယောက်တွင် ဘောကန်ဖက် ဘော်ဒါ တစ်ယောက်ရှိရာ သူလည်းနာမည်ကြီးဖြစ်၏ ။ ထိုငနဲသည် အလုပ်သမားနေ့ မေဒေးတုန်းက အရေးဗစ် တစ်ခါဝင်ကဖူးပြီး နေ့ဘက်ဖြစ်ဖြစ်၊ ညဘက်ဖြစ်ဖြစ် ရေအမြဲခမ်းနေသည့်အလျောက် 'ဒေးဗစ်ဘက် ခမ်း'ဟု လူတကာသိလေသည်။ သူနှင့်အတူ အရေးဗစ်ကဖူးသည့် ဒေးဗစ်များ လည်း ရွာတွင်အမြောက် အမြားရှိ၏ ။ ဒေးဗစ်ဘက်ခမ်းတွင် ထမင်းချက်ဟင်းချက် တပည့်လေးတစ်ယောက်ရှိရာ သူလည်း သူ့ ဆရာလို အမြဲခမ်းနေသူသာ ဖြစ်သည်။ မကြာခဏ လက် ခားရှတတ်ပြီး ဗရွတ်ရွှတ်တွစကားများ သဖြင့် 'ရှရွှတ်ခမ်း' ဟု ခေါ်ကြလေသည်။

အရှေ့ပိုင်းတွင်လည်း ဘယ်သူ့မှဂရုမစိုက်သော ခပ်မိုက်မိုက် ကပ္ပိယလူထွက်တစ်ယောက်ရှိ ၏ ။ အဖေတစ်ခု၊ သားတစ်ခု နေထိုင်လာခဲ့ကြရာမှ အဖေဖြစ်သူ ဆုံးပါးသော် သူတစ်ယောက်တည်း ကျန်ခဲ့၍ ဘုန်းကြီးကျောင်းတွင် လာရောက်ကပ်ရပ် နေထိုင်ရသဖြင့် 'ကျန်ကျောင်း' ဟု မေးထူးခေါ် ပြောရိုကြလေသည်။ သူ နေထိုင်ခဲ့ဖူးသည့် ဘုန်းကြီးကျောင်းမှ ကိုယ်တော်များ မှာ လည်း ရပ်ကျော်ရွာ ကျော်များ သာဖြစ်၏ ။ လောကီဒုက္ခအဝဝကို ရှောင်ကွင်း၍ ဘယ်မိန်းမ၏ လင်မှ မလုပ်လိုကြသဖြင့် ဘုန်းကြီးဝတ်နေကြသည်ဖြစ်ရာ 'ရှောင်လင်' ကိုယ်တော်များ ဟု လွန်စွာ ကျော်ကြား၏ ။ ထိုကိုယ်တော် များ သည် နယ်နယ်ရရ မဟုတ်၊ အုပ်စုလည်းတောင့်၍ ကိုယ်ခံပညာလည်းကောင်းသော ကျန်ကျောင်း ၏ ဆရာအရင်းခေါက်ခေါက်များ

ဖြစ်ကြလေသည်။ ကိုယ်တော်များ မှာ အရှေ့ပိုင်းတွင် ရှောင်လင် ကျောင်းဆောက်၍ သီတင်းသုံးနေကြသည်ဖြစ်သောကြောင့် 'ယာကူ၊ ဆာမူ' တို့ တူဝရီးအုပ်စုမှာ အနောက်ပိုင်းသား 'မာဖီး' တို့ တစ်သိုက်လောက် ထင်ရှာ မစိုင်းရဲ၊ မရမ်းကားရဲ။ ထို့အပြင် ရှောင်လင် ကိုယ်တော်တို့ ကျွန်ကျောင်းတို့ ဆိုတာက တခြားလူတွေမဟုတ်၊ အသားဖြူဖြူ မျက်လုံးမှေးမှေး သူတို့ နှင့် ဆွေနီးမျိုးစပ်လည်းတော်နေသေးသဖြင့် ယာကူတို့ တူဝရီးတစ်အုပ်မှာ ခပ်ကုပ်ကုပ်သာ နေကြလေ သည်။ ထို့ပြင် အရှေ့ပိုင်း၌ ဘယ်သူ့မှမနိုင်၍ လွှတ်ထားရသော လူကြီးတစ်ယောက်လည်း ရှိသေး၏ ။ အခြား မဟုတ်၊ ခါးချိအောင် ကူလီထမ်းစားဖူး၍ နောက်ဆုံးရှူးသွားပြီး ကုန်းကုန်းကွကွ ယပ်တောင် လေး တဖျတ်ဖျတ်နှင့် လမ်းတကာလျှောက်သွားနေသော ချိကုန်းကြီးပင်တည်း။

တကယ်တမ်း တွေးကြည့်ရသော် ကျွန်တော်တို့ကမ္ဘာရွာကြီးတွင် လူမိုက်များ ပေါချက်ကတော့ တအားဖြစ်လေ၏ ။ အရှေ့ပိုင်း၊ အနောက်ပိုင်း လူမိုက်အိမ်ဝိုင်းများ ရှိသော်လည်း တကယ်တမ်း တူးခါး နေအောင် မိုက်သောလူမိုက်ကြီးများ မှာ ရွာလယ်ပိုင်းတစ်ဝိုက်မှသာ အထွက်များ လေသည်။ ပမာ ဆိုရ သော် တစ်ရွာလုံးသိသည့် လူမိုက်ကြီးတစ်ယောက်ရှိ၏ ။ ထိုလူကြီးသည် အိုလုပြီဖြစ်သော်လည်း ခေါင်း ကအစ ခြေမအဆုံး တစ်ကိုယ်လုံး အလွန်အကြောမာလေသည်။ ငယ်စဉ် သဘင်သည်ဘဝက လာဘားဒါး ဒေါင်ဒေါင် ဒင်ဒင် ဖွင့်၍ စင်ပေါ်တွင် ကွေးနေအောင် ကပြခဲ့သူဖြစ်လေရာ သူ့အရည် အချင်းအားလုံးကိုပေါင်း၍ တစ်ရွာလုံးက 'အိုစမာဘင်လာဒင်' ဟု ခေါ်ကြလေသည်။ သူ့နောက်လိုက် များ မှာ သူ့ထက်ပင် မိုက်သေး၏ ။ တချို့ဆိုလျှင် အရည်မရ အဖတ်မရ အိမ်သာတွင်းထဲ ခုန်ခုန်ချ၍ ' အသေခံဝုန်းခနဲ' ကြလေသည်။ ဗလိုင်းကြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် သတ်သေကာ မိုက်ပြသောသူများ ဖြစ်၏ ။

ထိုလူသိုက်နှင့်အိမ်နီးနားချင်း လူရမ်းကားကြီးတစ်ယောက်လည်း ပေါ်ဖူးလေရာ ယခုအခါ မိုက် တွင်းနက်လွန်း၍ အနောက်ပိုင်းသားတစ်သိုက် ဝိုင်းရိုက်ခံရကာ သေလေပြီဖြစ်၏ ။ ထိုလူသည်လည်း သူရှိစဉ်က ဓားမြှောင်များ ကို မစင်အမျိုးမျိုးသုတ်၍ ထုတ်မရောင်းခင် သူ့ခြံထဲ ဖွက်ထားခြင်း၊ အရက် ပုန်းခိုးချက်၍ ရောဂါပိုးများ ရောပြီး

လူအများ သေအောင် ထုတ်ရောင်းရန်ကြံခြင်း စသဖြင့် ဇီဝဓာတု လက်နက်အမျိုးမျိုးထုတ်လုပ်ရန် ကြိုး စားဖူးလေသည်။ ထိုလူကြီး၏ အမည်မှာ 'ဟူစိန်' ဖြစ်၍ အခြား ဟူစိန်များနှင့်ကွဲပြားရန်လည်းကောင်း၊ 'ဆဒ္ဒန်ဆင်မင်း' ဇာတ်ထုပ်ထဲမှ သောနုတ္တရမုဆိုးကြီးနှင့် ဥပမိခပ်ဆင်ဆင်ရှိ၍ လည်းကောင်း 'ဆက်ဒန်ဟူစိန်' ဟု ရွာတွင် အလွယ်ခေါ်ကြလေသည်။

သို့ သော် တစ်ရွာလုံးအနေအားဖြင့် ခြုံကြည့်လျှင် ရွာတွင် သူကြီးမထားသော်ငြား ဘယ်သူမှ ထောင်ထောင် ထောင်ထောင်၊ ရှုပ်ရှုပ်ယှက်ယှက်လုပ်၍ မရ။ တစ်ရွာလုံး ဝိုင်းဆုံးမ၍ ပြားသွားမည်ဖြစ် ၏ ။ ဤအချက်ကို သက်သေခံသည့် သဘောရေးလူကြီးများ ပြောပြကြ၍ ပုံပြင်သဖွယ်နားထောင်ရ သည့် အဖြစ်အပျက်တစ်ခုမှာ တစ်ခါကအော်ကြီးဟစ်ကျယ် ထ ထ လုပ်တတ်၍ ထဘီခိုးမှု နှင့် ထောင် တစ်ခါကျစဉ်က တလာစီခံရဖူးသော 'ဟစ်တလာ' ဟူသည့် လူတစ်ယောက်ရှိသည့် ဆို၏ ။ ထိုလူရှုပ်၏ အပေါင်းအသင်းများ စွာ အသာစံစရာကိစ္စတွင် တက်ကြွလှ၍ အနာခံစရာ ကိစ္စမျိုးတွင်မူ ဇီဇာကြောင်တတ် သော 'နာဇီ' တစ်သိုက်ဖြစ်လေသည်။ အနီ ဟစ်တလာနှင့် သူ့နာဇီတစ်သိုက်သည် တုတ်ဆွဲဓားဆွဲနှင့် သူများ အိမ်ဝိုင်းထဲ ကျူး ကျော်ဝင်ကာ ကြက်ဆွဲ၊ ငှက်ဆွဲ၊ ဘူးစင်ဖြို၊ တံစက်မြိတ် မီးရှို့၊ အိမ်ရှင်များ ကို အပြုံလိုက် တုတ်နှင့်ရိုက်စသဖြင့် အကြောင်းမဲ့ ဆိုးသွမ်းရမ်းကားကြလျက် တစ်အိမ်၊ နှစ်အိမ်၊ သုံးလေး အိမ် ကျူး ကျော်၍ နောက်ဆုံးရွာမြောက်ပိုင်းတွင် အေးအေးချမ်းချမ်း နေနေကြသော မြောက်ပိုင်းသား တို့ အိမ်ဝိုင်းထဲအထိ ဝင်၍ ရန်စလေသည်။

ဤနေရာသည် မြောက်ပိုင်းသားတို့ စရိုက်ကို အနည်းငယ်ဖော်ပြရလျှင် ထိုလူများ သည် ဘယ် သူ့ကိုမှလည်း ဂရုမစိုက်၊ ယောကျ်ားမိန်းမ ယမကာမမှီဝဲတတ်သူလည်းရှားသဖြင့် 'ရှရှား' ဟု ရွာတွင် အမည်တွင်သူများ ဖြစ်သလို မည်မျှအေးအေးနေကြသနည်းဟူသော် သူတို့အားလုံး ရေခဲ ပလုတ် တုတ် ရောင်းစားနေကြသူများဖြစ်လေသည်။

ထိုရှရှားများ မှ အနီထောင်ကစားသမားများ ချည်း စုထားသော ရှရှားတပ်နီတော်နှင့် ဟစ်တလာ နာဇီ တစ်သိုက် ထိပ်တိုက်တွေ့ကြလေရာ ဗရုတ်သုက္ခ

နာဇီတစ်သိုက်မှာ ထင်သလို လုပ်မရဘဲ ရေခဲ ပလုတ်တုတ်ဒဏ်ကို အေးခဲထုံကျင်စွာ မရှုမလှခံကြရသည့်သာမက ရုရှားတို့အပြင် အမြင်မကြည်သူ အခြားရွာသားများ ပါ ဝိုင်းရိုက်ကြသဖြင့် ပြားနေအောင် ခံကြရကာ တစ်ခါတည်း ငြိမ်ကျသွားသော ဟူ ၏ ။

သို့သော် ရွာထဲတွင် လူဆိုးတွေချည်း ကြီးစိုးနေသည်မဟုတ်။ သာရေး၊ နာရေးပျော်စရာများ လည်း ရှိပေသေးသည်။ အလှူမင်္ဂလာပွဲတော်ဖျော်ဖြေရေးအတွက် ဖြစ်သလို ဖွဲ့ထားသော အနုပညာ အုပ်စုလည်းရှိ၏ ။ ချောက်တီး ချောက်ချက် ရွာတီးဝိုင်းတစ်ဖွဲ့လည်း ရှိသည်သာဖြစ်၏ ။

ဗီရိုထဲတွင် ဖျံသိုအခြောက်များ သိမ်းထား၍ အဟားခံရဖူးသော ဘင်ထုသည့် 'ဗီသိုဘင်' မှာ ရွာ တီးဝိုင်းခေါင်းဆောင်ဖြစ်၏ ။ အိမ်များ တွင် သက်ကယ်၊ ဓနိ လိုက်မိုးသည့် အလုပ်လုပ်စား၍ အမိုးပြုတ် ကျကာ 'ဇက်' ပိုးအုပ်ခံရဖူးရှာသော 'မိုးဇက်' လည်း တီးဝိုင်းအဖွဲ့သားဖြစ်လေသည်။ ဖိုးဆိုချင်၊ မယ်ဆို ချင်များ လည်း ရှိလေရာ ငယ်နာမည် 'ပရက်'ဖြစ်၍ သီချင်းဆိုရင်း လည်ချောင်းထဲ စလေဆီးသီး တစ်ခါ နင်ဖူးသည့် 'ပရက်စလေ'မှာ အတော်ကျော်ကြားလေသည်။ ဘီးတွေ လုပ်ရောင်းသောတဲမှ ချာတိတ် များ မှာ 'ဘီးတဲလ်'အဖွဲ့ဟူ၍ သပ်သပ်ထင်ရှား၏ ။ မိုက်တစ်လုံးဝယ်ရန် 'ကယ်ပါ' လုပ်ဖူးသည့် မူးမူးနှင့် ကြက်ဖခွပ်လျှင် ဂျက်လေယာဉ်ထက် မြန်၍ လူနှင့်သာမက ကြက်ဆင်နှင့်ပင် သူနိုင်ကိုယ်နိုင် အကြိတ် အနယ် ချဖူးသည့် 'မိုက်ကယ်ဂျက်ဆင်'မှာ လည်း တွန့်တွန့်တွန့်တွန့်နှင့် ကရာဝယ် တစ်ရွာလုံး ကျော် သော အဆိုသမားဖြစ်သည်။ မယ်ဆိုချင်များ လည်း ရှိသေးရာ ....

သူမက်ကလောင် ပေါက်စဉ်က သွားစကြ၍ ဒေါပွကာ နားရင်းလိုက်တီးသဖြင့် 'မက်ဒေါနား'ဟု ထင်ပေါ်သည့် အပျိုကြီးမှာ အကဲဆုံးဖြစ်သည်။ စလင်းဘတ်ထဲတွင် ဒီဇင်ဘာ လိုင်နာတောင့်ထည့်၍ ရွာရိုးတစ်လျှောက် ဟိုဒီယွန်းတတ်သော 'စလင်းဒီယွန်း'မှာ အသံသာသလိုလို ပြောကြ၏ ။ ကြုံတုန်း ပြောရလျှင် ထိုစလင်းဒီယွန်း အဖေပိုင်သော သမ္ဘာန်မှာ ဘာနှင့်ဝင်တိုက်တိုက် တန်းခနဲ သူချည်း နစ်နာသွား၍ ခဏခဏ ပြန်ဆယ်ရသဖြင့် 'တိုက်တန်းနစ်'ဟု တစ်ရွာလုံးသိလေသည်။ ပရိသတ် ကရုဏာသက်သည်မှာ မွန်သွေးလေး

နည်းနည်းစပ်၍ ရိုးလှသော 'မွန်ရိုး'ခေါ် လှတပတ ကလေးမ ဖြစ်၏ ။ သူ့အဖေမှာ မူ အလှူ တကာတွင် သူ့ရွှေသွား ကြွားချင်၍ အရိုးကိုက်ပြတတ်သော နှုတ်ခမ်းမွှေး နှင့် 'ဦးရွှေရိုး'ဖြစ်သည်။ ရှိတ်စပီးယားကြီး၏ သမီး 'ဘရစ်တနီစပီးယား'မှာ မူ ကာလသားတို့ အကြိုက် တစ်ပေးခံရသူ ကလေးမဖြစ်၏ ။ သို့ သော် သူ့အစ်ကို 'မာဖီး'တို့ လူစုကိုလန့်ရ၍ ဘယ်သူ့မှ ပါးစပ်မယား ရဲကြပေ။

'ရှိတ်စပီးယားကြီး'လည်း အနုသမားဖြစ်၏ ။ သို့ သော် သူက ဇာတ်လိုင်းမှာ ဆရာဖြစ်သည်။ တစ်ရွာလုံး ဘယ်သူမှ သူ့လောက်ပြဇာတ်အရေးမကောင်း။ နောက် အနုပညာသမားများ လည်း ရွာတွင်များ ၏ ။

'ဗီသိုဗင်'၏ သမီးယောက်ဖ ဂိုးသမား 'ဗင်ဂိုး'မှာ ရွာတွင်ဇာတ်က၍ နဖူးစည်းဒူးပိတ် ရေးကြ သော် သူအတော်ဆုံးဖြစ်လေသည်။ ကျွဲနှင့်နွားသည် ခပ်ဆင်ဆင်ဟု ယူဆ၍ ရေကန်ထဲ နွားများ မောင်းချကာ ကျောင်းကြည့်ဖူးသူ 'ရေနွား'ဆိုသော လူကြီးမှာ အစုတတ်အပြတ်များ ပြန်ပြင်၍ အသစ် ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးတတ်သော 'ပြင်သစ်' မိသားစုဝင်ဖြစ်လေသည်။ ပေါချာချာနှင့် ဆယ့်ခြောက်အလီ မရသဖြင့် ကျောင်းထွက်ကာ ထမင်းချက် လုပ်နေသော ဘုန်းကြီးတရားဟောပလ္လင်ပေါ် ခဏခဏ တက်ဆော့၍ အချခံရသည့် 'ချာလီချက်ပလင်' သည်လည်း ရွာတွင် ဂျိုကာဖြစ်၏ ။

ထိုအနုပညာအုပ်စု တစ်သိုက်သာမက ရွာထဲတွင် အခြားလူသိုက်များ လည်း ပျော်ပျော်ပါးပါး နေထိုင်လျက် ရှိကြသေးပေရာမမော်ယောက်ျား ပေါက်စီရောင်းစားသည့် သူ့မိန်းမက ချစ်စနိုးနှင့်ငတုံးဟု ခေါ်ခံရသော 'မော်စီ တုန်း'တို့အုပ်စုသည် လည်းကောင်း၊ နာမည်ရင်းမှာ ဟင်နရီဖြစ်၍ ထိုင်နေလျှင် ဒူးတနန့်နန့်နှင့် ဒူးက္ကနေ့မရသည့် 'ဟင်နရီဒူးနန့်'တို့ ကာလသားတစ်သိုက်သည် လည်းကောင်း၊ပပလွှားလွှား ဝတ်စားတတ်၍ လေကလေး တချွန်ချွန်နှင့် ရွာရိုးလျှောက်ကာ စိတ်တိုလွယ်ကြ သော 'ပလေတို' တို့အဖွဲ့သည်လည်းကောင်း၊ကိုကာလီတို့ စက်ဘီးပြင်ဆိုင်မှ အမောက်ကလေးပြောင်အောင် ဖီးကာဖီးကာနှင့် တစ်ချိန်လုံး ဒါပဲသနေသည့် 'ကာလီဒါသ'တို့သည်လည်းကောင်း လွန်စွာ ပြောပြ၍ ကောင်းသည့်ကမ္ဘာ့ရွာထဲမှ အကြောင်းများ ဖြစ်သော်လည်း စာရှည်မည်စိုး၍

နောက်ကြုံမှ တင်ပြရပေမည်။

နိဂုံးချုပ်ပြောပြလိုသော ရွာထဲမှ နှစ်ယောက်မှာ မိုက်ကယ်ဂျက်ဆင်နှင့်အတူ လူပျိုဘဝက မိုက် တစ်လုံးဝယ်ချင်၍ 'ကယ်ပါ'လုပ်ဖူးသည့် နောက် မိုက်ကယ်နှစ်ယောက်ရှိလေရာ မြင်းလောင်းစဥ်က အကြီးအကျယ်ရှုံး၍ ဂျော်ကီတွေကိုသေအောင်မုန်းကာ သူ့အိမ်ရှေ့ လမ်းဖြတ်လျှောက်လျှင် ဒန်ဒိုးနှင့် ကို ထွက်ပေါက်မည်ဟု ကြုံး ဝါးထားသည့် အရပ်ရှည်ရှည် 'မိုက်ကယ်ဂျော်ဒန်'နှင့် အိုသော်ရိပ်သာ ဝင် မည်ဟု ခဏခဏပြောတတ်သည့် အရပ်ပုပု 'မိုက်ကယ်အိုဝင်'တို့ ဖြစ်လေသတည်း။

(၃)

ခွေးဆိုသည်မှာ ....

ဤတဒ္ဒန္တယာလောက သတ္တဝါ အနန္တတို့၌ 'ခွေး'ဟူ၍ ဆိုလိုက်လျှင်ပင် အမြီးတထောင်ထောင်၊ နားရွက်တလှုပ်လှုပ်၊ ဟိုကုတ် ဒီကုတ်၊ သွားစွယ်အဖွေးသားနှင့် တချို့က ဟိုသွားသည်သွား၊ တချို့က ငုတ်တုတ်ပြူး ကြောင်၊ တချို့က ခွေခေါက်ငိုက်မြည်း၊ တချို့ကလည်း သွား တဖြီးဖြီးဟောင်နေတတ် သော ကျွန်ုပ်တို့အနီးတစ်ဝိုက် ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ကပ်ရပ်စားသောက်နေထိုင်နေသည့် သတ္တဝါတစ်မျိုး ကို အဆွေတော်၏ အမြင်တွင်ထင်လာပေလိမ့်မည်။

အနီသတ္တဝါသည် အမှတ်မဲ့ထားလျှင် ဘာမှ မဟုတ်ငြားသော်လည်း ကျွန်တော်သည်မှာ ကား သင်းတို့ကို ချစ်ခင်သော လူအားယားတစ်ယောက် ဖြစ်သည်သာမက စပ်စုတတ်သော ဗီဇလည်း မွေးရာပါလေသောကြောင့် မွေးထားသော၊ မွေးခဲ့ဖူးသော ကိုယ့်ခွေးများ အပြင် တောခွေး၊ မြို့ ခွေး၊ ဆင်းရဲသားခွေး၊ သူဌေးခွေး၊ ဝဲစားခွေး၊ မျိုးကောင်းခွေး၊ မြန်မာခွေး၊ ဘိုခွေး၊ သင်္ဘောခွေး၊ စစ်ခွေး၊ အနံ့ခံပုလိပ်ခွေး၊ မျက်မမြင် လမ်းပြခွေး၊ ကလေကချေခွေးကအစ ရှည်တိုအလတ် သုံးရပ် ခန္ဓာအဖြာ ဖြာသော ခွေးသတ္တဝါတို့ကို လက်လှမ်းမီသလောက် စပ်စုမေးမြန်းဖတ်ရှုလေ့လာမိလေသည်။ ထိုအခါတွင်မူ ဤအကောင်စားတို့သည် အွန္တရာယ်ထူပြောများ ပြားလှ၍ စိတ်အပြောင်းအလဲ မြန်လှသော လူ့ လောက၌ အလကားကပ်ရက် စားသောက်အသက်ရှင် နေထိုင်နိုင်လောက်အောင် 'လည်'လှသော ဦးနှောက်နှင့်မျိုးရိုး သဘာဝအပြင် လူစကားမပြောတတ်ငြား လူကြိုက်အောင်ဖားတတ်သော စရိုက်ရှိ ကြောင်း တွေ့လာရလေသည်။ ပမာဆိုရသော် စကားမပြောတတ်ငြား အသံထွက်နိုင်သော သတ္တဝါဖြစ်ရကား 'အီ အီ အင် အင်' အသံပြု၍ လူကိုညုတတ်သကဲ့သို့ အမြီးတလည်လည်နှင့် ဆစ်ဂနယ် signal ပြ၍ စားရအောင် ကြံတတ်လေ့ရှိကြ၏ ။ ထိုမျှမက တစ်ခု ထပ်သိလာရသည်မှာ ရှည်လျားလှ သော လူသားသမိုင်းတစ်လျှောက် လူနှင့်အတူတကွ သင်းတို့နေခွင့်ရခဲ့ခြင်းမှာ သစ္စာရှိခြင်း၊ သံယော ဇဉ်ကြီး၍ စောင့်ရှောက်တတ်သော

သဘာဝရှိခြင်း၊ သတ္တိရှိ၍ စွန့်စားရဲခြင်း၊ အမိန့်နာခံတတ်ခြင်း အစရှိ သော ထူးခြားကောင်းမြတ်သည့် စရိုက်သဘာဝ သင်းတို့၏ မျိုးရိုးဗီဇတွင် ရှိနေခြင်းတည်း။

ခွေးသမိုင်း၊ ခွေးလောကနှင့် ခွေးမျိုးကွဲသဘာဝ၊ ခွေးနှင့်လူကြား မှတ်သားလောက်သော ကိစ္စ များ ၊ ခင်ဗျားနှင့်ကျွန်တော် ကြားဖူးပြီးသော၊ မကြားဖူးသေးသော ခွေးတို့နှင့် ပတ်သက်သည့် ရယ်စရာ၊ ရင်နင့်စရာ၊ မှတ်သားအတုယူစရာ၊ ထိတ်လန့်စရာများ အစရှိသည်တို့ကို သမိုင်းနှင့်တကွ၊ စာအုပ် စာပေနှင့်တကွ၊ သိပ္ပံနည်း ဝိဇ္ဇာနည်းနှင့်တကွ၊ အရပ်စကားနှင့်တကွ နိုင်သလောက် လေ့လာမိသော အခါ 'ခွေး'ဆိုသည်မှာ ၎င်း၏ ပြိုင်ဘက် 'ကြောင်'သတ္တဝါထက် ပိုမိုများ ပြားလှသော အဖြစ်အပျက်ဇာတ် လမ်း၊ ဇာတ်ကွက် ခွေးဒီကာ စာဖွဲ့ရလောက်သော အကောင်များ ဖြစ်သဖြင့် ကျွန်တော့်မှာ ရေးစရာ အတိုအစ ရလေမလားဟု စေ့ငုမိရာမှ သီချင်း၊ ကဗျာ၊ ဝတ္ထုတို၊ ဇာတ်လမ်းရှည် ဝတ္ထုကြီး၊ ဟာသပုံပြင် မှအစ သေသည်အထိ ရေးစရာမကုန်နိုင်အောင်ကို ပွထစွာ ရရှိလာရကား ဤအကြောင်းချည်းသာ ထိုင်ရေးနေရလျှင် ကျွန်တော်၏ နာမည်သည်ပင် 'အရိုး'ဘဝမှ 'ခွေးရိုး'ခေါ်ခံရကိန်း ရှိလေသည်ကို တွေ့ရလေသည်။ သို့ရာတွင် နိမ့်ကျသော အဟိတ်တိရစ္ဆာန်ပင် ဖြစ်လင့်ကစား နိုင်ငံတကာကမ္ဘာနှင့် ချီ၍ တွေ့ရသည်မှာ ခွေးနှင့်ပတ်သက်၍ လူတို့သည် အသင်းအဖွဲ့များ ပင် တည်ထောင်လျက် ကိစ္စ အရပ်ရပ်တွင် စီးပွားရေးအရပါ အမြတ်ရနေသည့်အပြင် တစ်နေရာတွင် သူငယ်မတစ်ယောက်သည် ခွေးတစ်ကောင်ကို ပြုစုထိန်းကျောင်းခွင့်ရသဖြင့် ဂုဏ်ယူနေပုံရသော မျက်နှာထားကို ကျွန်တော် ကိုယ်တိုင်ကြုံခဲ့ရပါသဖြင့် သတ္တဝါတို့၏ ကံကို သံဝေဂရခဲ့ဖူးလေသည်။ ထို့ပြင် စာပေနယ် အရေး အသားတွင် မြင်ပင်မမြင်လိုက်ရဖူးသော်ငြား ကျွန်တော်အလွန် ကြည်ညို လေးစားသော ဆရာကြီး ဦးရွှေဥဒေါင်းမှအစ ကျွန်တော်ကျင်လည်ရာ အနုပညာ၊ ကွန်ပျူ တာလောက ကျွန်တော့ပတ်ဝန်းကျင် ပေါက်စနမှာ ပင်လျှင် ခွေးကိုခင်မင် မေတ္တာထားသူများ လှကြောင်း တွေ့ရသည့်အလျောက် ခွေး အကြောင်းကို အထိုက်အလျောက် ကျွန်တော်သိသလောက် ဖောက်သည်ချပြလိုက်ရပါသည်။ ဤစာစု တို့သည်ကား ခွေးနှင့်လူကြား မြောက်မြားလှစွာ သော ကိစ္စရပ်အဝဝကို ကျွန်တော့်ဘက်က အမြင်နှင့်

တကုပ်ကုပ်အလုပ်ရှုပ်ခံ၍ ဘုတ်အုပ်အဖြစ် တရှည်တလျား ရေးသားဆဲအနက်မှ ကဏ္ဍတစ်ပိုင်းသာ ဖြစ်၍ အဆင်ပြေမည်ဆိုပါက ခင်ဗျားဖတ်၍ အလုပ်ရှုပ်အောင် ကျွန်တော်အကုန်လုံးစု၍ ထုတ်ရန် အကြံရှိပါသဖြင့် ကန့်ကွက်လိုပါက အမြန်သာလှမ်းတားကြဖို့ ဖြစ်ပါသည်။ ခွေးနှင့်လူ ယှဉ်ကြည့်လျှင် မည်ကဲ့သို့ ရှိလေသနည်းဟု အတွေးရသည့်အလျောက် ကျွန်တော်၏ အမြင်မှာ အောက်ပါအတိုင်းသာ ဖြစ်ပါသည်။

-သတ္တဝါတို့၏ သက်တမ်းသည် ခန့်မှန်း၍ မရသည့် ကံပါအတိုင်းဖြစ်သည့်အလျောက် ခွေးနှင့် လူသည် ငယ်ငယ်နှင့်လည်းသေနိုင်သလို အလယ်အရွယ်နှင့်လည်း သေနိုင်၍ ကြီးမှလည်းသေနိုင် သည်ဖြစ်ရာ သေမှာ သေချာသည်ဟု ကောက်ချက်ချ၍ 'အကြိုမသာ'သတ္တဝါချင်းဟု ယူရပေ၏ ။

-ယေဘုယျအားဖြင့် လူသည်တစ်ယောက်ချင်းမွေး၍ ခွေးသည် အပြုံ လိုက်မွေးတတ်ခြင်း သဘောရှိရာ အကယ်၍ လူအနေဖြင့် ယူရပါမူ အမြွှာပူးတစ်စုံမွေးလျှင် သဘာဝကျ၍ မဆန်းလှသေး ပါ။ သုံးယောက်ထွက်လာလျှင် နည်းနည်းဆန်းလာပါပြီ။ လေးယောက်တစ်ပြုံး မွေးလျှင် တော်တော် ဆန်းလာပြီဖြစ်ပါ၍ ငါးယောက်ပြုံး ၊ ခြောက်ယောက်ပြုံး မှသည် ခုနစ်ယောက်ပြုံး ရှစ်ယောက်ပြုံး အထိ ရှိလာခဲ့သည်ရှိသော် 'ခွေးလုလု'ဟု ယူသော် ရလောက်ပေ၏ ။

-လူများ မှာ ဖခင်ထင်ရှားရှိပြီးသားဖြစ်၍ ခွေးများ မူကား တိရစ္ဆာန်သဘာဝ ဘဝပေးအရ ဘယ် ခွေးလက်ချက်ကြောင့် ကလေးမွေးဖြစ်မှန်း မသိသဖြင့် ခွေးကလေးများ ဘယ်ခွေးအဖေခေါ်ရမှန်း မသိ ဖြစ်ရာကြခြင်းသည် ကိစ္စမရှိသော်ငြား လူကလေးငယ်များ ဖခင်မထင်မရှားမွေးဖွားမိလျှင်မူ လွန်စွာ စက်ဆုပ်ရွံရှာ အောနလုံးနာစရာဖြစ်လေသောကြောင့် ထိုအပြစ်မျိုး လွန်ကျူး သူလူများ အား 'ခွေး'ဟု ခေါ်လျှင် နာရန်ပင်မရှိရုံမက ထို့ထက် တစ်ခွသော စကားလုံးများ ရှာထားသင့်ပေသည်။ သို့ သော် ကျွန်တော်မြင်သည်ကား လူသားလောကတွင် အသိဉာဏ်ရှိပါလျက် အထက်အဖြစ်အပျက်ကဲ့သို့ ပက် စက်သောကိစ္စများ ကြားသိနေရခြင်းသည်ရှ၍ မေးခွန်းထုတ်ပြစရာ ပြဿနာဟုယူသော် ရ၏ ။ နောက် ဥပမာ တစ်ခုမှာ လည်း ....

-ခွေးမများ သည် မိမိကလေးငယ်များ ကို အများ အားဖြင့်အထိပင်မခံအောင်၊ ဖခင်မရှိငြား မေတ္တာကြီးစွာ ထားကြသော်လည်း လူလောကတွင်မူ ဖခင်မထင်ရှား မွေးဖွားရုံမက စွန့်ပစ်၍ ပါ ပြေး တတ်ကြသဖြင့် ဆေးရုံနှင့်မိဘမဲ့ ဂေဟာများ မှ စောင့်ရှောက်ထားကြသော လူကလေးငယ်များ အထင် အရှားရှိသည်ကို ကျွန်တော်သိရရာ ရက်စက်လှသောမိဘများ ဖြစ်သည်နှင့်အညီ ကြောက်လန့်မိရုံ အပြင် အန်ချင်စိတ်ပါ ထိုလူစားများ အပေါ် ဖြစ်ခဲ့ရဖူးလေသည်။

လူသည် အရက်အကြောက် အသိဉာဏ်ရှိ၍ အဝတ်အစားဝတ်ဆင် ယဉ်ကျေးမှု ရှိသလောက် ခွေးကား တုံးလုံးဖြစ်၍ လွတ်လပ်သောသဘော ရှိပေငြား လူများ သည် မိမိကိုယ်တိုင်ဝတ်ဆင် ခြယ်သ ရုံအားမရဘဲ မွေးထားသည့် ကိုယ့်ခွေးကိုပါ အကျႌဝတ်၊ ဖဲပြားချည်၊ လည်ပတ်မျိုးစုံနှင့် သရုံမက အမွေးပါ ညှပ်ပေးထား၍ စိတ်အိုက်နေရှာသော ခွေးမျက်နှာကို တစ်ခါ၊ နှစ်ခါ ကျွန်တော်မြင်ဖူးပါသည်။ ထိုကိစ္စ ပြောင်းပြန်လှန်၍ တွေးရသော် အကယ်၍ လူရောခွေးပါ ဝတ်စရာမလို တုံးလုံးယဉ်ကျေးမှု ထွန်းကားခဲ့ပါလျှင် ကျွန်တော်တို့ စားဝတ်နေရေးကိစ္စတွင် ‘ဝတ်’တစ်လုံး ပြုတ်သဖြင့် အတော်ပင် အလုပ်ရှုပ် သက်သာမည့်အပြင် ရည်းစား၊ မိန်းမ စသူတို့အား ဆင်ပေးရန်ပိုက်ဆံကုန် သက်သာသွား သောကြောင့် အကျိုးလွန်စွာ များ နိုင်သည်ဟုလည်း ယူသော်ရ၏ ။

-လူသည် ကွေ့ကောက်ကြံစည် ဉာဏ်နီဉာဏ်နက်များ လှ၍ တရားဥပဒေများ နှင့် ပုဒ်မထုတ် ထိန်းချုပ်ပေးရသော်ငြား ခွေးမူကား တရားရုံးမရှိသဖြင့် အကယ်၍ လူနှစ်ယောက်နှင့် ခွေးနှစ်ကောင် သည် သဘောချင်းခပ်ဆင်ဆင် မကြည်လင်သဖြင့် တစ်ဦးကိုတစ်ဦး၊ တစ်ကောင်ကိုတစ်ကောင် တွယ် ကြလေသော် အတိုချုပ်လျှင် လူတွင် တစ်ယောက်အံပုံပြုတ်လျှင် တစ်ယောက်အချုပ်ခံရသော်လည်း ခွေးတွင်မူ ရန်ပွဲပြီးသော် ခံရသည်ဖြစ်စေ၊ ကိုက်ရသည်ဖြစ်စေ နှစ်ကောင်သား လမ်းပေါ်သွားလျက် သာ မြင်ရမည်ဖြစ်ပေသည်။

-မျိုးကောင်းသော ခွေးသည် တစ်နှစ်လုံးနေမှ ဟိုစိတ် တစ်လသာထသော်ငြား လူမူကား အရွယ်ရောက်သည်မှစ၍ တစ်နှစ်တာပတ်လုံး တရှူရှူဖြစ်ကြလျက် အသက်ထွက်မှ

ငြိမ်သည်သာမက ခွေးသဘာ၀တွင် ခွေးမအဓိကကျ၍ သဘောမျှလျှင်အဆင်ပြေသော်လည်း လူတွင်မူ လူမှု ကျင့်၀တ် စည်းကမ်းများ ရှိထားပေးရာ ရှုးတတ်သောသတ္တ၀ါချင်း အတူတူဖြစ်၍ စိတ်ဖောက်ပြန်သော် အငယ် အနှောင်း၊ မျောက်မ စသည် စသည်ဖြင့် လူ့လောကတွင် မုန်လာဥကိစ္စများ များ ပြားလေသည်ဟု ဟူသော်ရ၏ ။

-လူသည် ၀မ်းစာနှင့်သဏ္ဍာန်တူသည့် စီးပွားဥစ္စာအစာရှာရာတွင် တစ်ဦးနှင့်တစ်ယောက် လု လောက်သော ကိစ္စ၌ တည့်တည့်ရင်ဆိုင် အပြို င်ကိုင်ကြရုံနှင့်အားမရဘဲ ကလိန်ကျ၍ လိမ်ကြရုံနှင့်မ၀၊ ချောက်တွန်းခြင်း၊ အဆင်းဘီးတပ်ခြင်း၊ ကျော်ရိုက်ခြင်း၊ ခွင်ဖန်ခြင်း၊ မက်လုံးပေး ငါးစာချခြင်း၊ လက်၀ါး ကြီးအုပ်ရန်ကြံခြင်း စသဖြင့် ရေးရလျှင် မဆုံးနိုင်လောက်အောင် အမျိုးမျိုးအဖုံဖုံ စုံလင်အောင် အချင်း ချင်းဖဲ့ကြသော်လည်း ခွေးလောကအစာလုကြရာ၀ယ် ကိုက်ကြ၊ မာန်ကြရုံထက် မပိုကြောင်း၊ ခွေးတစ် ကောင်သည် အခြားခွေးတစ်ကောင်၏ အစာအား မက်လုံးပေး၍ လိမ်ပြေးသွားသည်ကို ကျွန်တော် ဒီ အသက်အရွယ်ထိ မြင်ဖူးဖို့ အသာထား ကြားမှုကြားဖူးခြင်းမရှိသည်ကို ထောက်၍ ခွေးသည် လူထက် ဉာဏ်နေရာတွင် မိုက်၀အောင်သာစား၍ ပိုသော်လည်း ရေခဲသေတ္တာထဲသိမ်းရန် ယူသွားခြင်းမရှိသည် လည်း တစ်ကြောင်းကြောင့် အသိဉာဏ်နည်း၍ (၀ါ) စိတ်ကောင်းရှိ၍ လောဘနည်းသည်၊ ရိုးသည်ဟု ယူသော်ရ၏ ။

-ခွေးသည် လူကိုသခင်ဟု သတ်မှတ်ရာတွင် မွဲသည်ထောသည်၊ လှသည် ရွဲသည်၊ ဖြူသည် မဲသည်၊ ဖြောင့်သည်ကောက်သည်၊ မည်သည့်ဘာသာကိုးကွယ်သည် စသဖြင့် အယုတ်၊ အလတ်၊ အမြတ်မခွဲ တစ်သားတည်း သစ္စာရှိသော်ငြား လူကခွေးကို မွေးလျှင်မ လှသည် လှသော၊ မျိုးကောင်း သော၊ လိမ္မာသော၊ ခြံလုံသော၊ မကိုက်တတ်သော၊ ၀ယ်၍ မွေးလျှင် ဈေးမှန်သော စသည်အားဖြင့် ကိုယ့်အတ္တနှင့်အညီ ဂျပန်၊ တရုတ်၊ ကုလား၊ ကပ္ပလီ နာမည်ပေါင်းစုံ စိတ်တိုင်းကျပေးထားကြသည့် အပြင် သူ့ခွေးသည် ငါ့ခွေးထက် ပိုကောင်းသည်ဟု ထင်သူလူစား များ လှ၍ လူသည်ခွေးလောက် ဘယ်တုန်းကမှ သစ္စာမရှိဟု ကောက်ချက်ချရလေ၏ ။ ပြောင်းပြန်တွေး၍ ခွေးကသခင်ကို ငယ်မှ၊ ချော မှ၊ ချမ်းသာမှ၊

နို့ပြတ်မှ၊ ဉာဏ်ကောင်းမှ၊ လိမ္မာမှ၊ အမြီးနန့်ပြလျှင် လက်ဖျောက်တီးတတ်မှ၊ ချေး မစား မှ စသဖြင့် ရွေးရုံမက ဟိုဘာသာကိုးကွယ်တဲ့ သူ့သခင်က ဒီဘာသာကိုးကွယ်တဲ့ ငါ့သခင်ထက်သာ တယ်ဟု တွေးသော် ခံရုံသာ ရှိပေတော့သည်။

-လူနှင့် ခွေးတို့သည် ရုပ်နာမ်ရှိသော သတ္တဝါမျိုးဖြစ်ကြ၍ ခန္ဓာရှိလျှင် ဝေဒနာရှိသည်ဟူသော တရားတော်အရ အသက်ရှင်စဥ် ဖြစ်စေ၊ သေခါနီး ဖြစ်စေ ဝေဒနာခံစားရလေလျှင် လူသည်လွန်စွာ အဖြစ်သည်း၍ ဆေးထိုးဆေးသောက်၊ ဆရာဝန်ပြ၊ ဆေးတိုက်ပြ အပြုစုခံချင်၊ ညည်းညူ ဟစ်အော်၊ သေသော် အသုဘချရ၊ မသေခင်တတွတ်တွတ် မှာ လိုမှာ ကြနှင့် တော်တော်အကဲမရ ဖြစ်လျက် ယောက်ယက်ခတ်လွန်းကြသော်လည်း ခွေးများ ဝေဒနာခံစားရ၍ အသက်ထွက်ခွာနီးတွင်ပင် ညည်းညူအူဟောင်နေသော ခွေးရှားလျက် သခင်ကံကောင်းသော ခွေးတချို့မှအပ အများစုမှာ ဝေဒနာကို အောင့်အီးကြိတ်မှိတ် ခံစားကြကာ သေမင်းနှင့်မျက်လုံး တည့်တည့်ရင်ဆိုင်ကြည့်၍ တစ်ကောင်တည်း ရဲရင့်စွာ သေရှာလိုက်တတ်ကြပေရာ ဝေဒနာရောဂါတို့နှင့် သေခြင်းတရားကို ရင်ဆိုင်ရာတွင် ခွေးသည် လူ့ထက် သတ္တိပိုလေသည်လောဟု အမေးနှင့်တကွ စုံစမ်းရန် ကျွန်တော့်ထံတွင် ကြွေးကျန်ရှိသည်ဟု ယူရပေတော့သည်။

ဤသည်မှာ ကား ခွေးလောကနှင့်လူ့လောကအကြား စဉ်းစားလေ့လာစရာ မြောက်မြားလှစွာ သော ကျွန်တော်၏ ကိစ္စများ အနက်မှ ကွက်၍ အပေါ်ယံရုပ်ကာ အနည်းငယ်အချက်အလက်သာ တင်ပြလိုက်ရခြင်း ဖြစ်လေသည်။ အဆုံးအနေအားဖြင့် ခွေးနှင့်လူကြား ခြားနားချက်ပုံတိုလေးတစ်ခု ဖြင့် နိဂုံးကမ္ဗတ် အဆုံးသတ်လိုက်ရပေသည်။

အခါတစ်ပါး၌ လူတစ်ယောက်သည် အိမ်မှထွက်၍ ဈေးဘက်သို့ သွားလေသော် သူ၏ ခွေးသည် လည်း အိပ်နေရာမှ ဝေါက်ခနဲထ၍ သခင်နောက်သို့ တရွရွပြေးလိုက်လာလေရာ သခင်က ပြန်လှည့်၍ 'တောက်…နေခဲ့စမ်း'ဟု ကြိမ်းသော်လည်း မရဘဲ ခပ်လှမ်းလှမ်းမှ အကဲခတ်ကာ ပါလာလေသဖြင့် ထို လူလည်း မမာန်တော့ဘဲ ဆက်သွားလေ၏ ။ ခရီးလမ်းတစ်ခုလပ် ညောင်ကြပ်ပင် တစ်ပင်အောက် ရောက်လေသော်

လူသည် အသိတစ်ယောက်နှင့်တွေ့၍ ခွေးကိုလက်ညှိုး ထိုးပြလျက် ‘ကျွန်တော့်ခွေး ဟာ သွားရာတကောက်ကောက် လိုက်တတ်လွန်းလို့ ဒီစရိုက် ခင်များသဘောကျရင် ခေါ်သွားနိုင်မလား’ဟု ပြောနေချိန်တွင် ခွေးသည်လည်း အခြားခွေးတစ်ကောင်ကိုတွေ့သဖြင့် ဟောင်၍နေလေ သည်။ ဤအခြင်းအရာကို မာဂဒဘာသာနားလည်သော ညောင်ပင်ရုက္ခစိုးက တွေ့မြင်ကြားရသော အခါ သံဝေဂပွားလေသည်ဟူ၏ ။ ရုက္ခစိုးကြားသောခွေးပြောသည့်စကားသည်ကား ...

‘ငါ့သခင် ဘယ်သွားသွား သူ့ခမျာ တစ်ကိုယ်တည်းသမားဆိုတော့ အကူအကယ်ရအောင် ပင်ပန်းတယ် သဘောမထား သေမှပဲ စုပြီးနားတော့မယ်’ဟူ၍ ဖြစ်လေသည်။